

การศึกษา

แนวคิดการศึกษาผ่านบทเรียน

แนวคิดการศึกษาผ่านบทเรียน หรือแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (lesson study approach) หมายถึง แนวคิดการพัฒนาครูในบริบทการทำงานจริงในชั้นเรียนและโรงเรียนของตน ผ่านการทำงานแบบร่วมมือร่วมพลังของกลุ่มครู ซึ่งดำเนินงานร่วมกันโดยเลือกบทเรียนที่ต้องการสอนมาศึกษาวิจัยตามขั้นตอนของกระบวนการศึกษาผ่านบทเรียนจนได้บทเรียนที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้จริง รวมทั้งครูเกิดการเรียนรู้จากการพัฒนาบทเรียนนั้นด้วย

แนวคิดการศึกษาผ่านบทเรียนพัฒนามาจากกระบวนการทำงานของกลุ่มครู ผู้รู้ และผู้เชี่ยวชาญ ที่เรียกว่า กลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (lesson study group) ในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบต่อเนื่องในระยะยาว โดยครูร่วมกันเลือกบทเรียนมาศึกษาวิจัย และดำเนินการเป็น ๓ ระยะ คือ ๑. วางแผนบทเรียนร่วมกัน (Plan-Preparations) เป็นระยะก่อนสอน ๒. ปฏิบัติการสอน (See-Teaching & Observation) และ ๓. สะท้อนคิดผลการปฏิบัติงาน (Reflect-Discussion & Reflection) ซึ่งเป็นระยะหลังการนำบทเรียนที่พัฒนาขึ้นไปใช้สอนในชั้นเรียนจริง และมีการแลกเปลี่ยน

เรียนรู้เพื่อขยายผล เป็นขั้นตอนที่กลุ่มครูนำเสนอข้อมูล และผลการเรียนรู้ที่ได้แก่บุคคลอื่น ๆ

แนวคิดการศึกษาผ่านบทเรียน ในแต่ละบริบทอาจมีจำนวนและลำดับขั้นตอนแตกต่างกันไป แต่ยังคงไว้ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการ ได้แก่ ๑) การทำงานแบบร่วมมือร่วมพลัง ๒) การกำหนดประเด็นการสอนที่มาจากสภาพปัญหาจริง ๓) การสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงการเรียนรู้และการคิดของผู้เรียนโดยตรงในชั้นเรียน ๔) การให้ผลสะท้อนและการอภิปรายผลการปฏิบัติงานบนพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ ๕) การดำเนินการของครูในระยะยาวและขับเคลื่อนกระบวนการให้สอดคล้องกับบริบทการทำงานจริง และ ๖) การมีส่วนร่วมของผู้รู้

จุดมุ่งหมายสำคัญของ แนวคิดการศึกษาผ่านบทเรียน คือการเรียนรู้ของครูเพื่อพัฒนาผู้เรียน ดังนั้น กิจกรรมสำคัญจึงอยู่ที่การสังเกต การเก็บข้อมูล และการอภิปรายสะท้อนผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการสอนของครูเป็นสำคัญ มิใช่เป็นการมุ่งผลิตเอกสารผลงานหรือแผนการจัดการเรียนการสอนจำนวนมาก แต่เป็นการดำเนินการเพื่อให้ได้บทเรียนที่มีคุณภาพซึ่งใช้ได้ผลจริง ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และการพัฒนาตามเป้าหมาย และครูเกิดการเรียนรู้เชิงลึกและการพัฒนาวิชาชีพของตนเอง.

จินดารัตน์ โพธิ์นอก